

Tento čtrnáctý svazek Spisů Vladislava Vančury obsahuje celou dramatickou produkci Vančurovu, do níž nezahrnujeme adaptaci Kolárova Pražského žida. Hry jsou seřazeny v časovém sledu, jak vznikaly, byly hrány a otiskovány, při čemž první Vančurovy dramatické pokusy, jež hrány nebyly a vyšly pouze v časopisech, zařazujeme až na konec knihy. Scénická báseň *Učitel a žák* byla hrána na scéně Osvobozeného divadla poprvé 14. října 1927 a knižně vyšla jako 2. svazek edice českých autorů Plejada u Rudolfa Škeříka v Praze. *Nemocná dívka* byla napsána pro stejné jeviště, kde byla poprvé předvedena v režii Jindřicha Honzla 25. září 1928, a knižně vyšla u téhož nakladatele jako 6. svazek edice Plejada 1928. *Alchymista* byl proveden v režii Jindřicha Honzla na Národním divadle v roce 1932 a téhož roku vyšel jako 248. publikace Družstevní práce. *Jezero Ukereve* vyšlo v nakladatelství Melantrich roku 1935 a roku 1936 bylo hráno ve Stavovském divadle. Poslední Vančurova hra *Josefina* byla napsána za okupace (v dochovaném strojopise je pod titulem uvedeno krycí jméno František Kozdera); byla poprvé hrána v Mladé Boleslavi 1947, roku 1949 v Tylově divadle a knižně vyšla až 1950 v nakladatelství Umění lidu jako 36. svazek edice Divadlo lidu s doslovem a režijní poznámkou Antonína Dvořáka. Hru *Latinskí klasikové* otiskl poprvé J. Honzl z rukopisu (vzniklého pravděpodobně ještě za studijních let autorových) v 1. ročníku časopisu Otázky divadla a filmu 1946 (str. 273–283). Dramatickou črtu *Několikerá zasnoubení* přinesl 2. ročník časopisu Šibeničky 1920 (str. 290–291) a hru *Satyrská komedie* 2. ročník časopisu Cesta 1920 (str. 754–758).

Text her jsme připravili podle knižního, popřípadě časopi-seckého znění a podle zásad, jež jsou vyloženy v dřívějších svazcích tohoto vydání Vančurových spisů. Hru Josefina otiskujeme podle strojopisu z pozůstalosti.

Poněvadž jde o práce, které vznikaly a vycházely od roku 1920 až do Vančurovy smrti, provedli jsme některé úpravy pro

sjednocení různého pravopisu a vnější stránky textu. Při úpravě pravopisu jsme se řídili Pravidly českého pravopisu z r. 1957, při čemž z připouštěných dublet volíme podobu modernější. Podle těchto Pravidel píšeme tedy *přejatá slova* (anténa, hospital, konkrétně, medicína, Itálie, milión, nervózní, vagón, tuberkulózní, geneze, improvizace, kolonizovat, rentgen — ale Roentgenův aparát). Předložky a předpony *s* a *z*, *se* a *ze* (z cesty, ze svého místa, z nohy na nohu, z hlavy na hlavu, ze scény, spustit oči z Lee, šířati, zchystati apod.), *velká písmena* (Staré Město, ježibaba, švýcar ve významu strážného, pánbůh — až na ojedinělé případy, kde jde o zdůrazněný význam náboženského citění —, nejsvětější trojice, utrpení Beránka, večernice apod.), *zdvojené souhlásky* (rovnodennost, viník). Podle těchto Pravidel píšeme i *slova zvlášť nebo dohromady* (zajedno, naoko, nabíledni, bezpočtu, vzápětí, naštěstí, ale i naneštěstí a nashledanou), kvantitu českých slov neměníme a ponecháváme i její kolísání. Vyrovňáváme délku pouze u slov lýtice, zvířátko a přísahat, poněvadž tak Vančura píše téměř vždy. V mluveném textu vypisujeme číslce a zkratky, kdežto ve scénických poznámkách je necháváme. Odstraňujeme spojovací čárku ve výrazu třesky plesky. Podle dnešního uzu sjednocujeme i *interpunkci* (nejenom čárky, ale i vykřičníky, otazníky a dvojtečky), která je zvláště v prvních pracích velmi rozkolísaná. S úpravou interpunkce souvisí i psaní velkých nebo malých písmen po těchto znaménkách. Postupujeme podle zásad vyložených v předcházejících svazcích. Z jednotlivostí uvádíme opravu jména Sędziwoj (Vančura nepíše nosovku) a sjednocení jména Shering (Vančura píše někdy Schering). Ve hře Latinští klasikové jsme opravili jméno Sok na Sol.

Do tvarosloví Vančurova nezasahujeme. Pouze ve hře Jezero Ukereve bylo nutno sjednotit skloňování vlastních jmen, především příslušníků afrických kmenů. Vančura je někdy skloňuje, jindy ne. Sjednocujeme toto kolísání ve prospěch tvarů skloňovaných (Goan, Goana, Goanovi, Goane, Goanu, Goanem; Majáné, Majánéa atd., Kara-Kara, Kara-Kary atd., Kara-Karovy domluvy). Toliko jméno Lee necháváme bez pádových koncovek. Při skloňování jména Forde vypouštíme koncové -e.

Nejobtížnější byla úprava textu Josefiny. Stíždá se v ní totiž spisovný jazyk s předměstským slangem a se slangem studentským nářečí lidové mající znaky nářečí východočeského (přesněji podkrkonošského). Někdy užívá Vančura dokonce přepisu fonetického, aby zdůraznil neobvyklou výslovnost (vjěřit, diuný, vopraoudoucký, čloujek, nidá, šeno apod.). Poněvadž jde o hru, v níž zvuková stránka má svou důležitost, neupravujeme podobný způsob psaní, aniž jej sjednocujeme tam, kde je ne-jednotný.

Sjednotili jsme grafickou úpravu označování jednání nebo obrazů a jejich zakončení. Číslo jednání, obrazů a scén vypisujeme slovy, i když první vydání mají číslice. Vypouštíme označení konce jednání nebo obrazů nebo celé hry slovy *konec*, *konec obrazu*, *konec jednání*, *konec celé hry* nebo *opona*.

V textu jsme přirozeně opravili tiskové a jiné zřejmé chyby, kterých je v některých vydáních nemálo. Vedle nich jsme provedli opravy textu na těchto místech:

Učitel a žák

str. 11, ř. 30: Budou se často... *místo* Budou je často...

str. 13, ř. 32: Podzim a zima *místo* Jaro a zima.

Nemocná dívka

str. 66, ř. 6: tak důrazně *místo* pak důrazně

str. 68, ř. 21: Šašku, blázne *místo* Šašku; blázne

str. 68, ř. 27: označovati smrt *místo* označovati na smrt

str. 79, ř. 12: Josefino Babelová *místo* Josefina Babelová

str. 96, ř. 9: Fi, s vaším jmenováním *místo* Fi, s naším jmenováním

Alchymista

str. 121, ř. 7: šperky a věcmi *místo* šperky a všemi

str. 121, ř. 34: tvé jméno *místo* své jméno

str. 130, ř. 3: v mé knize *místo* v své knize

str. 133, ř. 4: Vždyť je to jenom *místo* vždyť to jenom

str. 139, ř. 28: Třešť *místo* Kisch

str. 151, ř. 2: Buben a Andrea *místo* Buben a Alessandro

str. 156, ř. 25: zatracenců? Jdeš *místo* zatracenců, jdeš

str. 157, ř. 14: že je to dívka? *místo* že to dívka?

str. 162, ř. 33: bych se měl *místo* abych se měl

str. 184, ř. 23: když se skončilo *místo* kdy se skončilo

R. H.